

272 strele, suše, ekstremnih padavin, poplav oz. povodnji, pozebe, silne vročine, izjemnega mraza, pa tudi tistih snežnih in zemeljskih plazov, ki jih povzročijo močne padavine in se javljajo po njih. Med ujme pa ne bi mogli uvrščati premikov zemeljskih gmot po potresu in tresenju tal zaradi prometa, še manj potresov ali tehnogenih (antropogenih) nesreč. Prav tako preširoko pojmovanje je zadnji čas zaslediti v sredstvih javnega obveščanja.

K preširoki uporabi pojma ujma je morebiti prispeval tudi naslov naše revije. Izbrali smo ga zato, ker je kratek, star in domač, čeprav ne zajema vseh nesreč, o katerih poročamo. V pojasnilo smo v podnaslovu zapisali, da je to »revija za vprašanja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami«. Kaj vse spada med nesreče te vrste, govorijo prispevki v zbornikih Naravne nesreče v Sloveniji (2), Naravne nesreče v Jugoslaviji (3) in v rubriki Strokovna beseda v 2. (4) in 4. (5) številki Ujme.

Predlagamo torej naslednje definicije:

ujma — naravna nesreča, ki jo neposredno ali posredno izzove vremenski pojav;

poplava kot naravna nesreča — pojav, ko izredni vodni pretok povzroči občutno škodo ob razlitju vode iz struge po okoličini in z razdejanjem vodne tokave;

povodenj kot naravna nesreča — pojav, ko izredni vodni tok povzroči občutno škodo v rečni strugi.

LEP POZDRAV IZ (Z)GORNJE SAVINJSKE DOLINE

Ksenija Kosem

Pri lektoriranju prispevkov za letošnjo Ujmo sem se znašla pred podobno zadrego kot pred leti glavni in odgovorni urednik Savinjskih novic, in sicer, kako se pravilno piše: Zgornja Savinjska dolina ali Gornja Savinjska dolina.

Jezikovno razsodišče mu je v izjavi z gornjim naslovom odgovorilo naslednje (Delo 17. 10. 1988, št. 357):

»V primeru zemljepisnega imena Zgornja ali Gornja Savinjska dolina ne gre za spor med geografi, ki v strokovnih delih in leksikonih uporabljajo obliko **gornja**, in ljudje, ki v vsakdanjem govoru dolino poimenujejo **zgornja**; je pa kljub temu in tudi zaradi časopisa Savinjske novice vprašanje, ki postaja aktualno in tehtno. JR naj bi tokrat razsodilo, kateri imajo bolj prav.

Ker obstaja spodnja Savinjska dolina, govori opozicijski par **spodaj-zgoraj** za ime Zgornja Savinjska dolina, saj imamo v takih parih praviloma nasprotja **spodnji-zgornji**, **dolnji-gornji**, **dolenji-gorenji**,

ne pa mešano (npr. dolnji-zgornji); poleg tega se par **spodnji-zgornji** v naselbinskih imenih SR Slovenije uporablja največkrat, večkrat kot par **gorenji-dolenji** (oblika gorenji je razen v lastnoimenskih stalnih zvezah zastarela) in večkrat kot par **gornji-dolnji**, tudi oblika gornji je po SSKJ podrejena sopomenka za **zgornji**. Če torej izhajamo iz rabe v krajevnih imenih, je različica Zgornja Savinjska dolina bolj upravičena.

Če naj usklajamo govorjeno in pisano besedo, potem upošteva je zgornje-savinjsko narečje, v katerem se govori pridevnik **zgornji** in le redko gornji (le soba v nadstropju je gornja hiša in ker ni spodnjega gradu, imajo Gornji Grad), pišimo Zgornja Savinjska dolina. Preganja nje ene ali druge različice imena je neupravičeno, JR pa vendarle svetuje, naj se vsi tisti, ki jim Gornja Savinjska dolina še ni trdno zasidrana v ušesu in peresu, odločajo za Zgornjo Savinjsko dolino.

Za Zgornjo Savinjsko dolino smo se odločili tudi v uredništvu Ujme.

1. Gams, I., 1973. Prispevek h klasifikaciji poplav v Sloveniji. Geografski obzornik, 20, št. 1/1, Ljubljana.
2. Gams, I., 1983. Naravne nesreče v Sloveniji v pregledu. Naravne nesreče v Sloveniji kot naša ogroženost. SAZU, Ljubljana.
3. Lapajne, J., 1983. Poskus klasifikacije nesreč. Naravne nesreče v Jugoslaviji s posebnim ozirom na metodologijo geografskega proučevanja. Zveza geografskih društev Jugoslavije, Ljubljana.
4. Lapajne, J., 1990. Dopolnitev predloga enotnega poimenovanja in razvrščanja nesreč. Ujma, št. 4, Ljubljana.
5. Lapajne, J., 1988. Predlog enotnega pojmovanja in razvrščanja nesreč. Ujma, št. 2, Ljubljana.

UJMA

UJMA

UJMA

